

**YEREL HALKIN BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME ALIŞKANLIKLARININ
BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ÇANKIRI ÖRNEĞİ¹**

*A RESEARCH ON DETERMINATION OF LEISURE TIME HABITS OF RESIDENTS: A
CASE STUDY ON ÇANKIRI*

Dr. Öğr. Üyesi Yakup ÖZTÜRK

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Ilgaz Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu,
yakupozturk@karatekin.edu.tr, Çankırı/Türkiye

ÖZ

Teknolojik gelişmeler ve çalışma yaşamındaki değişimlerin sonucu olarak bireylerin boş zamanlarında artış meydana gelmiştir. Günlük yaşamda önemli bir yer tutan boş zamanlar, insanların çalışma ve zorunlu ihtiyaçları dışında kalan ve dinlendirici, eğlendirici ve yaşam doyumunu artırıcı etkinliklere katılarak beden ve ruhen canlılık kazandırıcı etkinlikler ile değerlendirilen zamanları ifade etmektedir. Bu çalışmada Çankırı'da yaşayan halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Boş zaman, Çankırı

ABSTRACT

As a result of technological developments and changes in working life, individuals have increased in leisure time. Leisure time, which is an important part of everyday life, refers to times when people are participated in activities that are relaxing, entertaining and life satisfaction enhancing activities that are outside the working and compulsory needs, and which are evaluated with physical and lively vitality activities. In this study, it is aimed to determine the leisure time evaluation habits of the people living in Çankırı.

Keywords: Recreation, Leisure, Çankırı

1. GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde insanların zamana her daim ihtiyaç duydukları bilinmekle birlikte, son yıllarda çalışma hayatında yaşanan değişim ve teknolojik gelişmeler ışığında insanların boş zamanlarında bir artış olduğunu söylenebilir.

Günümüzde insanların sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerinde meydana gelen olumlu gelişmeler bireyleri; zamanlarını faydalı olan etkinlikler ile değerlendirmeye yöneltmiş, özellikle harcanabilir gelirdeki artış, çalışma sürelerinin kısalması, kent içi rekreasyonel etkinlik imkânlarının gelişmesi sonucu bireyler boş zamanlarını daha verimli değerlendirme arayışına yönelmişlerdir.

Rekreasyonel faaliyetler katılımcıların boş zamanlarını değerlendirdikleri ve gönüllü olarak katıldıkları etkinlikleri kapsamaktadır. Bu etkinlikler, televizyon izlemek, müzik dinlemek gibi pasif etkinlikler

¹ Bu çalışma 26-28 Nisan 2018 tarihleri arasında Nişantaşı Üniversitesi tarafından düzenlenmiş olan I. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi'nde sunulan tebliğin geliştirilmiş şeklidir.

olabileceği gibi aktif katılımı gerektiren sportif etkinlikler, doğa temelli faaliyetler veya kültürel, sanatsal etkinlikler olabilmektedir.

İngilizce recreation kelimesinin karşılığı olarak rekreasyon teriminin sözlük anlamı yeniden yaratma, canlandırma, yeniden yaratılmış şey, eğlence, dinlenme ve boş zamanı hoşça vakit geçirmeyi ifade etmektedir (Hazar, 2003, s. 21).

Rekreatif faaliyetler bireylere fiziki sağlık gelişiminin sağlanmasının yanında, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimini artırması, ekonomik hareketlilik sağlaması ve insanı mutlu etmesi gibi çok sayıda olumlu faydalar sağlamaktadır. Boş zamanda yapılan bu etkinliklerde inisiyatif kişinin kendisindedir. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada Çankırı’da yaşayan halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

2. ZAMAN KAVRAMI

Zaman kavramı, günümüzde de olduğu gibi tarihler boyunca insan yaşamını dikkat çekici bir şekilde etkileyen ve aslında düzenleyen de bir olgudur. Güven ve Yeşil (2011) zamanı, önüne geçilmez bir şekilde, sabit bir hızla akıp giden ve tüm bireylerin eşit şekilde sahip olduğu önemli bir değer olarak tanımlarken, ayrıca insanın duyu organları ile algılamadığı fiziksel, felsefi, psikolojik ve sosyolojik boyutları olan bir olgu ve gerçek tanımlamasını yapmışlardır (Gül, 2014: 3).

Zaman kişinin sonsuzluk ölçüsüdür; bir yerden başka bir yere, bir deneyimden başka bir deneyime geçişinin ne kadar sürdüğüne dair geliştirdiği süredir (Arslan, 2013: 1).

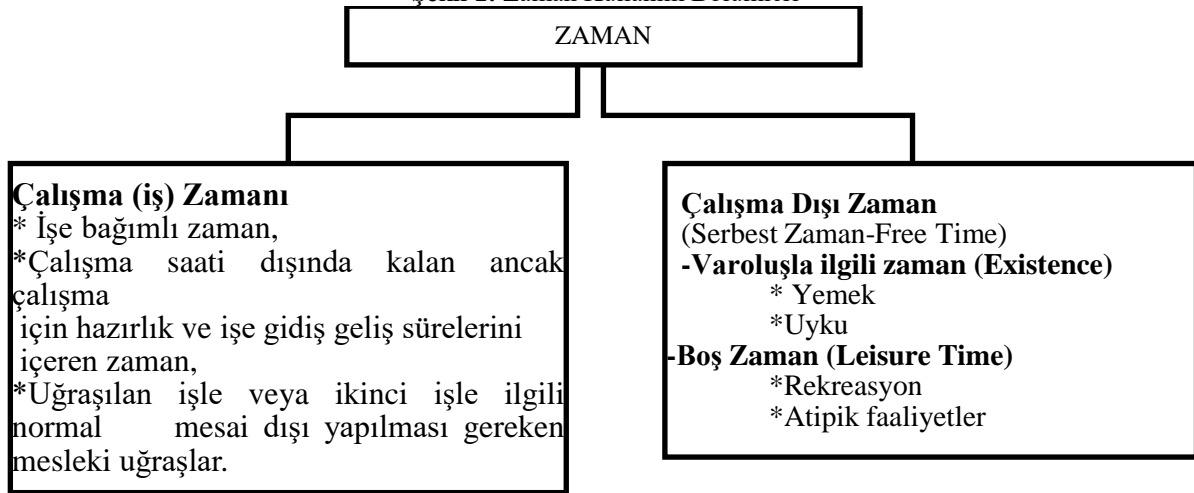
Zaman, bireylerin özel ve meslek yaşantılarında amaçlarına etkili ve verimli bir biçimde hizmet etmesi için iyi bir şekilde planlanmalı, organize edilmeli, yönlendirilmeli, koordine edilmeli ve kontrol altına alınmalıdır (Erdem, Pirinçci & Dikmetaş, 2005). İyi değerlendirilmediği takdirde bireylerde stres yarattığını belirten Hazar’a (2003: 5) göre zaman; ödünç alınamayan, kiralanamayan, çoğaltılamayan, depolanamayan ve tasarruf edilemeyen bir olgudur.

Ayrıca; Drucker’e göre, en kıt ve eşsiz, Mackenzie’e göre son derece nazik, Tyler’e göre hayattaki en acımasız en katı element ve Laiken’e göre ise temel kaynak olan bir varlıktır (Karaküçük, 1999, s. 9).

Zamanın iyi yönetilmesi için, kullanım bölümlerinin dikkate alınması gerekir. Bazı araştırmacılar zamanı tanımlayabilmek için zamanı farklı parçalara ayırmanın gerekliliği görüşünü savunmaktadırlar.

Kapsamlı ve aynı zamanda yaygın olarak kullanılan bir bölümlenme Meyer ve diğ. (1970) tarafından yapılmıştır. Buna göre zaman, çalışma ve çalışma dışı (serbest) zaman olarak ikiye ayrılmıştır. Çalışma zamanının karakteristiğini “zorunluluk” oluşturur. Bu zaman dilimini işe ayrılan zaman ve işle ilgili ulaşım veya ikinci iş gibi zorunluluk içeren aktiviteler oluşturur (Karaküçük ve Akgül, 2016, s. 8).

Şekil 1: Zaman Kullanım Bölümleri

Kaynak: Karaküçük & Akgül, Ekorekreasyon Rekreasyon Ve Çevre, (2016, s. 12)

2.1. Rekreasyon ve Boş Zaman

İzin vermek, izinli olmak anlamında Latince ‘Licer’ kelimesinden türetilmiş olan (Cordes & Ibrahim, 2003: 4) ‘Leisure’, “boş zaman” teriminin çevirisi olarak Türkçe ’ye girmiştir (Gül, 2014: 6). Boş zamanlar,

bireylerin çalışma hayatı ile ilgili stresle başa çıkma mekanizması olarak kullanılmaktadır. Günümüzde insanların kültürel ve sosyo-ekonomik düzeylerinde meydana gelen gelişmeler bireyleri zamanlarını faydalı olan etkinlikler ile değerlendirmeye yöneltmiş, farkındalığı, bilgisi, birikimi, boş zamanı ve harcanabilir geliri artan kişiler bu boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme arayışına yönelmişlerdir.

Boş zaman ve serbest zaman kavramlarının çoğunlukla aynı olarak kabul edildiği ve aynı tanım içerisinde yer aldığı görülmektedir. Buna rağmen boş zaman ve serbest zaman kavramları arasında farklılıklar bulunmaktadır.

Serbest zaman (free time) içinde oluşan boş zaman (leisure time) alanında, yine kişinin özgürce seçip uyguladığı etkinlikler rekreasyonu oluşturmaktadır (Karaküçük, 2008: 31).

Birçok araştırmacı boş zaman ve serbest zaman kavramları arasında çeşitli farklar olduğunu belirtmiştir. Garzia'ya göre, her insanın serbest zamanı (free time) olabilir, ancak boş zamanı (leisure time) olmayabilir (Karaküçük, 2008: 29).

Boş zaman (leisure) ve serbest zaman (free time) iki farklı dünyada yaşar (Mannell & Iso-Ahola, 1987) ve işlevsel olarak içerikleri birbirinden oldukça farklıdır. İç içe olmalarına karşın taşıdıkları anlam ve ifade ettikleri olgu birbirinden oldukça farklıdır.

Buna göre; boş zaman (leisure) spesifik uğraşlarla harcanan zamandır ve serbest zamanın (free time) bir parçasıdır (Mieczkowski, 1990: 10).

Rekreasyon kelimesi, Latince yeniden yaratma tazelenme anlamındaki 'recreate' kelimesinden türetilmiştir. Daha sonraki yıllarda çeşitli sözlüklerde "manevi gücün ya da ruhun canlandırılması, yeniden doğum" anlamında ifade edilmiştir. Gerçekte rekreasyon bir yenilenme deneyimi, günlük rutinden kaçış, canlanma, değişime karşılık gelmektedir (Jensen & Guthrie, 2006: 17).

Rekreasyonun Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise bireylerin ya da toplumsal kümelerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (Karaküçük, 2008: 59).

Rekreasyonun zorunlu ihtiyaçlar ve çalışma hayatı dışındaki faaliyetlere katılmak için ihtiyaç duyulan boş zamanlar ile ilgili olmasından dolayı zaman yönetimi iyi planlanmalıdır. Türkiye'de yetişkin bireylerin genellikle pasif rekreasyon faaliyetlerine yöneldikleri, yetişkin kadınların da aktif rekreasyon etkinliklerinden daha çok yürüyüş aktivitesini tercih ettikleri belirtilmektedir (Baştuğ, Zorba, Duyan, Çakır; 2017: 3895).

Rekreasyonun, gerek günümüz kent ve iş ortamının olumsuz koşullarının etkisi, gerekse insanlara kattığı yapıcı ve olumlu özellikleri nedeniyle insanlar için bir gereksinim olduğu söylenebilir. Boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal gelişimdeki bu olumlu etkileri nedeni ile rekreasyonel hizmetler üzerinde durulması gereken bir kavramdır (Öztürk & Öztürk, 2017).

3. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Bu çalışmanın temel amacı, Çankırı'da yaşayan halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları ve katıldıkları boş zaman etkinliklerinin belirlenmeye çalışılmasıdır. Araştırmada veri toplamak amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla ilgili literatür (Kurar ve Baltacı, 2014; Türker, Ölçer ve Aydın, 2016; Erozer, 2015) incelenerek bir anket formu oluşturulmuştur. Ayrıca katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, günlük boş zaman süreleri ve etkinliklere kimlerle katıldıkları gibi bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle 2018 yılı Şubat ayı içerisinde Çankırı il merkezinde ikamet eden toplam 400 kişiye anket uygulanmış ve kullanılabilir nitelikteki 391 anketten elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Program for Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgileri Tablo 1'de yer almaktadır. Araştırmaya katılanların % 59,6'sı erkek, % 40,4'ü kadın iken; % 68,5'i bekâr % 31,5'i ise evlidir. Katılımcıların % 33,5'i 18-25, %1,3'ü ise 46 ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır.

Tablo 1:Katılımcıların demografik özellikleri (N:391)

		n	%			n	%
Cinsiyet	Erkek	233	59,6	Medeni Durum	Evli	123	31,5
	Kadın	158	40,4		Bekâr	268	68,5
Yaş	18-25	131	33,5	Meslek	Memur	56	14,3
	26-30	128	32,7		Esnaf	101	25,8
	31-35	99	25,3		İşçi	82	21,0
	36-40	21	5,4		Emekli	5	1,3
	41-45	7	1,8		Öğrenci	115	29,4
	46 ve üzeri	5	1,3		Ev Hanımı	32	8,2
Eğitim	İlköğretim	59	15,1	Gelir	1600 TL Ve Altı	136	34,8
	Lise	102	26,1		1601-2000 TL	153	39,1
	Üniversite	225	57,5		2001-3000 TL	72	18,4
					3001-4000 TL	22	5,6
	Lisansüstü	5	1,3		4001 TL Ve Üzeri	8	2,0

Katılımcıların %29,4'ü öğrenci ve %1,3 ü emekli iken; %57,5'i üniversite, %1,3'ü ise lisansüstü düzeyde eğitime sahiptir. Yine Tablo 1'de katılımcıların gelir seviyesi incelendiğinde % 39,1'inin 1601-2000 TL aralığında, % 2'sinin ise 4001 TL ve üzeri gelire sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Çankırı'daki ikamet süreleri ve yetiştikleri çevre (N:391)

		n	%			n	%
Katılımcıların Çankırı'da İkamet Süreleri	1 Yıldan az	13	3,3	Katılımcıların Yetiştikleri Çevre	Köy, kasaba, küçük ilçe	94	24,0
	1-3 yıl	89	22,8		İl merkezi, büyük ilçe	256	65,5
	4-6 yıl	65	16,6				
	7-10 yıl	37	9,5				
	10-14 yıl	54	13,8		Büyük Şehir	41	10,5
15 yıl ve üzeri	133	34,0					

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılanların % 3,3'ü 1 yıldan az, % 22,8'i 1-3 yıl arası, % 16,6'sı 4-6 yıl arası, % 9,5'i 7-10 yıl arası, % 13,8'i 10-14 yıl arası ve % 34'ü 15 yıl ve üzeri süredir Çankırı ilinde ikamet etmektedirler.

Araştırmaya katılanların % 65,5'i il merkezi ya da büyük bir ilçede, % 10,5'i ise büyük şehirlerde yetiştiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3: Katılımcıların boş zaman etkinliklerine günlük ayırdıkları süreler ve boş zaman faaliyetlerine katılım yeterliliğine ilişkin görüşleri (N:391)

Günlük Boş Zaman Süreleri			Boş zaman faaliyetlerine katılım yeterliliğine ilişkin görüşler		
	n	%		n	%
Boş zamanım yok	22	5,6	Evet	72	18,4
1-2 saat	123	31,5			
3-4 saat	168	43,0			
5-6 saat	39	10,0			
7 saat ve üzeri	39	10,0			
			Kısmen	263	67,3
			Hayır	56	14,3

Tablo 3'e göre katılımcıların % 43'ü boş zaman etkinlikleri için günlük ayırdıkları sürelerin 3-4 saat olduğunu, %5,6'sı ise boş zamanlarının olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca boş zaman faaliyetlerine katılım yeterliliğine ilişkin görüşler incelendiğinde katılımcıların % 67,3'ünün boş zaman faaliyetlerine kısmen yeterli oranda katılabildiklerini, %14,3'ünün ise yeterli katılım gösteremediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4: Katılımcıların boş zaman faaliyetlerine katılım yetersizliğinin nedenleri ve boş zamanların kimlerle birlikte değerlendirildiği (N: 391)

Boş zaman faaliyetlerine katılım yetersizliğinin			Boş zamanların kimlerle birlikte değerlendirildiği		
	n	%		n	%
Ekonomik yetersizlik	307	78,5	Arkadaşlarımla	292	74,7
Arkadaş eksikliği	43	11,0	Eşim ve Çocuklarımla	90	23,0
Çevre engelleri	255	65,2	Yalnız	95	24,3
Tesis eksikliği	281	71,9	Eşimle	73	18,7
Alışkanlığın olmaması	94	24,0	Çocuklarımla	50	12,8
Bilgi eksikliği	55	14,1	Akrabalarımla	27	6,9
Diğer	18	4,6	Anne, Baba ve Kardeşlerimle	74	18,9
			Diğer	8	2,0

Katılımcıların boş zaman faaliyetlerine katılımlarındaki yetersizliğin nedenleri incelendiğinde ise %78,5'inin ekonomik yetersizlikler, %71,9'unun tesis eksiklikleri ve %65,2'sinin çevre engelleri nedeniyle boş zaman faaliyetlerine yeterli katılım gösteremedikleri bulgulanmıştır. Tabloya göre katılımcıların %74'ü boş zamanlarını arkadaşları ile değerlendirirken, % 24,3'ü yalnız, %23'ü ise eşi ve çocukları ile değerlendirmektedir.

Tablo 5: Katılımcıların Çankırı ilinin rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin görüşleri (N:391)

	n	%	
Çankırı da boş zaman değerlendirilebilecek alanların yeterliliği	Kesinlikle yetersiz	265	67,8
	Yetersiz	97	24,8
	Kısmen yeterli	20	5,1
	Yeterli	1	,3
	Kesinlikle yeterli	8	2,0

Tablo 5'te yer alan Çankırı ili rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin görüşler incelendiğinde katılımcıların % 67,8'i Çankırı ilindeki rekreasyon alanlarını boş zaman faaliyetleri açısından kesinlikle yetersiz bulduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre Çankırı ilindeki rekreasyon alanlarının yeterliliğinin geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Tablo 6: Katılımcıların boş zamanlarını değerlendirdikleri etkinlikler

	N	n	%	
Tercih edilen boş zaman etkinlikleri	Kitap, Gazete Ve Dergi Okurum	391	159	40,7
	Spor Yaparım	391	125	32,0
	TV Seyrederim	391	324	82,9
	Ailemle Vakit Geçiririm	391	111	28,4
	Şehir Dışına Seyahat Ederim	391	155	39,6
	Müzik Dinlerim	391	195	49,9
	Pikniğe Giderim	391	176	45,0
	Parka Giderim	391	111	28,4
	El İşi Yaparım	391	27	6,9
	Okey/ Tavla Oynarım	391	86	22,0
	Arkadaş Komşu Ve Akraba Ziyareti	391	82	21,0
	Kafe Ve Pastaneye Giderim	391	172	44,0
	Dinlenirim	391	233	59,6
	Alışveriş Yaparım/Çarşı Pazar Dolaşırım	391	139	35,5
	İnternette Vakit Geçiririm	391	294	75,2
	Bahçe İşleri İle Uğraşırım	391	35	9,0
	Çeşitli Kurslara Katılırım	391	70	17,9
	Sinema Tiyatro Konsere Giderim	391	249	63,7
	Doğada Yürüyüş Yaparım	391	52	13,3
	Radio Dinlerim	391	33	8,4
	Telefonla Arkadaşlarımla Konuşurum	391	87	22,3
	Diğer	391	12	3,1

Tablo 6'ya göre katılımcıların en çok tercih ettiği boş zaman değerlendirme etkinliğinin (%82,9) televizyon izlemek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç Çankırı'daki rekreasyon alanlarının yetersiz olduğu ve katılımcıların boş zamanlarını en çok evde değerlendirdiği şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların %75,2'si boş zamanlarını internette vakit geçirerek değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 7: Çankırı'da boş zaman değerlendirilebilecek alanların yeterliliği algısının katılımcıların demografik özelliklerine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Gruplar	n	\bar{X}	s.s.	t/F	p	Tukey
Cinsiyet	Erkek	233	1,3991	,76530	-1,253	,211	
	Kadın	158	1,5000	,80405			
Medeni durum	Evli	123	1,7886	1,06549	6,262	,000*	
	Bekâr	268	1,2799	,54053			
Eğitim	İlköğretim (a)	59	1,8475	1,171	6,668	,000*	a-b a-c
	Lise (b)	102	1,3333	,513			
	Üniversite (c)	225	1,3822	,729			
	Lisansüstü (d)	5	1,4000	,547			

Tablo 8 (Devamı): Çankırı'da boş zaman değerlendirilebilecek alanların yeterliliği algısının katılımcıların demografik özelliklerine göre karşılaştırılması

Yaş	18-25 (a)	131	1,2672	,55226	26,120	,000*	a-c / a-e / a-f b-c / b-e / b-f c-e / c-f d-e / d-f e-f
		26-30 (b)	128	1,2578			
	31-35 (c)	99	1,6465	,84893			
	36-40 (d)	21	1,5714	,92582			
	41-45 (e)	7	3,8571	1,95180			
	46 ve üzeri (f)	5	2,6000	,89443			
Gelir	1600 TL Ve Altı (a)	136	1,3382	,59902	2,474	,044*	a-d
	1601-2000 TL (b)	153	1,4314	,84887			
	2001-3000 TL (c)	72	1,5278	,60450			
	3001-4000 TL (d)	22	1,8636	1,39029			
	4001 TL Ve Üzeri (e)	8	1,3750	1,06066			
Çankırı'da ikamet süresi	1 Yıldan az (a)	13	1,0000	,00000	3,663	,003*	a-f b-f
	1-3 yıl (b)	89	1,3371	,62055			
	4-6 yıl (c)	65	1,4308	,93490			
	7-10 yıl (d)	37	1,2703	,69317			
	11-13 yıl (e)	54	1,3333	,54944			
	15 ve üzeri (f)	133	1,6466	,88929			

*p<0.05

Tablo 7'ye göre Çankırı'da boş zaman değerlendirilebilecek alanların yeterliliğine ilişkin algı için katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından p<0,05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulgulanmamıştır. Katılımcıların medeni durumu açısından ise p<0,05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Evlilerin Çankırı'da boş zaman değerlendirilebilecek alanların yeterliliği algısının bekârlara nazaran daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların Çankırı'da boş zaman değerlendirilebilecek alanların yeterliliğine ilişkin algılarının eğitim, yaş, gelir düzeyi ve Çankırı'da ikamet süresi bazında incelenmesi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı farklılık (p<0,05) tespit edilmiştir. Tespit edilen farklılıkların kaynağı Tablo 7'de TUKEY testi ile verilmiştir.

Tablo 9: Boş zaman faaliyetlerine yeterince katılabilme algısının katılımcıların demografik özelliklerine göre karşılaştırılması

Değişkenler	Gruplar	n	\bar{X}	s.s.	t/F	p	Tukey
Cinsiyet	Erkek	233	1,9571	,56313	-,401	,689	
	Kadın	158	1,9810	,60224			
Medeni durum	Evli	123	1,9919	,45261	,581	,562	
	Bekâr	268	1,9552	,62848			
Eğitim	İlköğretim (a)	59	2,0508	,53896	1,370	,252	
	Lise (b)	102	1,8824	,47291			
	Üniversite (c)	225	1,9867	,62307			
	Lisansüstü (d)	5	1,8000	,83666			
Yaş	18-25 (a)	131	2,0763	,67503	9,816	,000*	a-b a-e b-c b-e c-e e-d e-f
	26-30 (b)	128	1,7656	,44340			
	31-35 (c)	99	1,9899	,46280			
	36-40 (d)	21	2,0952	,70034			
	41-45 (e)	7	3,0000	,00000			
	46 ve üzeri (f)	5	1,8000	,44721			
Gelir	1600 TL Ve Altı (a)	136	2,0882	,64945	2,971	,019*	a-b
	1601-2000 TL (b)	153	1,8693	,57000			
	2001-3000 TL (c)	72	1,9583	,20123			
	3001-4000 TL (d)	22	1,8636	,77432			
	4001 TL Ve Üzeri (e)	8	2,1250	,83452			
Çankırı'da ikamet süresi	1 Yıldan az (a)	13	2,0769	,64051	5,341	,000*	b-c b-d
	1-3 yıl (b)	89	2,1685	,69472			
	4-6 yıl (c)	65	1,7385	,53843			
	7-10 yıl (d)	37	1,7838	,78652			
	11-13 yıl (e)	54	2,0000	,38851			
	15 ve üzeri (f)	133	1,9699	,44278			

*p<0.05

Tablo 8’de Boş zaman faaliyetlerine yeterince katılabilme algısı ile cinsiyet ve medeni durum arasındaki ilişkiyi ölçen t testi ile eğitim, yaş, gelir durumu ve Çankırı’da ikamet süresi arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmış olan Anova testi gösterilmektedir.

Boş zaman faaliyetlerine yeterli katılabilme algısı ile katılımcıların cinsiyet, medeni durum ve eğitim düzeyleri açısından hesaplanan P değerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır (p>0.05).

Katılımcıların yaş aralıkları, gelir durumları ve Çankırı’daki ikamet süreleri ile Boş zaman faaliyetlerine yeterli katılabilme algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Elde edilen sonuçlara boş zaman faaliyetlerine yeterince katılabilme algısı ile yaş değişkeni arasındaki farklılığın 18-25 ile 26-30 ve 41-45 yaş aralığı, 26-30 ile 31-35 ve 41-45 yaş aralığı, 31-35 ile 41-45 yaş aralığı, 36-40 ile 41-45 yaş aralığı ve 41-45 ile 46 ve üzeri yaş arasında olduğu tespit edilmiştir. Boş zaman faaliyetlerine yeterli katılabilme algısı ile gelir durumu arasındaki farklılığın 1600 TL ve altı ile 1601-2000 TL arasında gelire sahip bireyler arasında ve ikamet süreleri açısından ise Çankırı’da 1-3 yıl ile 3-6 yıl ve 7-10 yıldır ikamet eden bireyler arasında olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda Çankırı halkının boş zamanlarını TV seyrederek, dinlenerek, gezmeye giderek, müzik dinleyerek genelde pasif aktivitelerle geçirdikleri, boş zamanların değerlendirilmesinde ev içi faaliyetlerin önemli yer tuttuğu bulgularına ulaşılmıştır. Baştuğ ve diğ. (2017), Türkiye’de yetişkin bireylerin genellikle pasif rekreasyon faaliyetlerine yönelindiklerini (oyun, internet, TV izleme, kitap, gazete, dergi okuma, müzik dinleme vb.), yetişkin kadınların ise aktif rekreasyon etkinliklerinden daha çok yürüyüş aktivitesini tercih ettiklerini belirtmiştir. Bu bağlamda araştırma sonuçları Çankırı’da ikamet eden bireylerin de TV izlemek, internette vakit geçirmek, dinlenmek, müzik dinlemek gibi pasif rekreatif faaliyetlere yönelindiklerini göstermiştir. Bu sonuçlar Türker ve diğ. (2016) tarafından hazırlanan Safranbolu halkının boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ile paralellik göstermektedir.

Arslan’ın (2014), Çankırı Karatekin Üniversitesinde lisans ve önlisans düzeylerinde eğitim görmekte olan öğrencilerin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetleri incelediği çalışmanın bütününde elde edilen sonuçlar, öğrencilerin boş zaman tercihlerinde genellikle zaman geçirmeye yönelik faaliyetleri çok fazla tercih ettiklerini göstermiştir.

Çolakoğlu, (2005) üniversite öğretim elemanlarının boş zaman alışkanlıklarının belirlenmesi ve hangi tür etkinliklere katıldıklarını tespit etmek üzere yaptığı çalışmasında öğretim elemanlarının çalışma saatlerinin fazla olduğu, boş zaman aktivitelerine fazla zaman ayıramadıkları, ortam ve şartlar olduğu takdirde çeşitli faaliyetlere katılabilecekleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, %54,8’inin boş zaman kavramını “sosyal kültürel etkinliklere katılım fırsatı” olarak algıladıkları, %75’inin günlük boş zamanını TV izleyerek geçirdikleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların rekreatif etkinliklere katılma şekli incelendiğinde daha çok arkadaş grubuyla vakit geçirildiği görülmektedir. Bu sonuç Kurar ve Baltacı’nın (2014) Alanya halkının boş zaman değerlendirme alışkanlıklarını inceledikleri çalışmalarının sonuçlarına benzerlik göstermektedir.

Çalışmadan elde edilen bulgular Çankırı’da boş zaman etkinliklerine yönelik alanların ve imkânların yeterli olmadığını ve bu etkinliklerin ve alanların sayı ve niteliğinin artırılması gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda bireylerin ve toplumların sosyal yaşantılarında önemli bir yeri olan rekreatif faaliyetlerin organizasyonunda yerel yönetimlerin daha fonksiyonel olmasının gerektiği söylenebilir. Sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapılacağı tesisler (futbol, basketbol, voleybol, tenis kortları gibi spor alanları, yüzme havuzu, oturma mekânları vb.) birçok rekreasyonel alanlar ivedilikle yapılmalı ve halkın kullanımına açılmalıdır.

KAYNAKÇA

Arslan, H. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Tercihleri: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 40, 193-208

Arslan, S. (2013). Serbest Zaman-Rekreasyon ve Serbest Zaman Eğitimi (1. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Baştuğ, G., Zorba, E., Duyan, M., Çakır, Ö. (2017). Farklı Kültürlerde Rekreasyon: Serbest Zaman Aktivitelerinin İncelenmesi, *Journal of Human Sciences*, 14 (4), 3895-3904
- Cordes, K. A., & İbrahim, H. M. (2003). *Applications in Recreation and Leisure: For Today and The Future* (Third Edition b.). McGraw Hill.
- Çolakoğlu, T., (2005). Üniversite Öğretim Elemanlarının Boş Zaman Alışkanlıklarını Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 247-258.
- Erdem, R., Pirinççi, E. ve Dikmetaş, E., (2005). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları Ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14,167-177.
- Eroler, M. (2015). Resmi Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirmelerinin İncelenmesi. İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gül, T. (2014). *Rekreasyon Olgusuna Genel Yaklaşım* (A. Yaylı Ed.), *Rekreasyona Giriş* (s. 1-67). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon Ve Animasyon* (2.Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme* (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S., & Akgül, B. M. (2016). *Ekorekreasyon Rekreasyon ve Çevre* (Birinci Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kurar, İ., & Baltacı, F. (2014). Halkın Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Alanya Örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*(2), 39-52.
- Mannell, R. C., & Iso-Ahola, S. (1987). Psychological Nature Of Leisure And Tourism Experience. *Annals Of Tourism Research*, 14(3), 314-331.
- Mieczkowski, Z. (1990). *World Trends in Tourism and Recreation*. New York: Peter Lang Publishing.
- Jensen, C. R., and Guthrie, S. (2006). *Outdoor Recreation in America* (6th ed.). Champaign, IL : Human Kinetics.
- Öztürk, Y., Öztürk A., (2017). Rekreasyon Alanlarında Hizmet Kalitesinin Servqual Yöntemi İle Ölçülmesi: Ilgaz Dağı Milli Parkı'nda Bir Uygulama. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4 (2), 30-43.
- Türker, N., Ölçer, H., & Aydın, A. (2016). Yerel Halkın Serbest Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Safranbolu Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 49-62.